

23. 6. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zkušenost praktickým fungováním evropské společnosti v českém právním řádu

Evropská společnost (SE) jako evropská právní forma obchodní společnosti již existuje více jak jedno desetiletí a v České republice těší oblibě nesrovnatelné s jakoukoli jinou zemí EU. V době přijetí právní úpravy přinášela SE několik výhod oproti vnitrostátní formám kapitálových společností (a.s. a s.r.o.) zejména v podobě možnosti využití monistického systému řízení a možnosti přemístit sídlo společnosti do jakéhokoli členského státu EU. Pozdější právní úpravy na národní i evropské úrovni však tyto výhody umožnily i klasickým vnitrostátním kapitálovým společnostem. V rámci daňového práva se SE navíc může potýkat s opomenutím právní úpravy ve vztahu k přeshraničním platbám úroků a licenčních poplatků.

Je tomu již více než dvanáct let, co byla do českého právního řádu implementována úprava evropské společnosti (dále jen „SE“)[1]. Tato nová harmonizovaná právní forma obchodní společnosti měla přinést řadu výhod v podobě univerzální společnosti pro všechny členské země Evropské unie, která umožňuje flexibilnější fungování na vnitřním trhu.

Ačkoli při zpětném pohledu využití SE na celoevropské úrovni dosud budí spíše rozpaky z důvodu nízkého množství založených SE, v České republice se naopak SE těší zcela výjimečné oblibě.[2] Byť je velmi pravděpodobné, že značná část SE založených v České republice vznikla a dosud zůstává v režimu neaktivních tzv. ready-made společností, mnoho jich je plně funkčních a vstupuje každodenně do ekonomických vztahů.

V následujícím článku se zamýšlíme, zda v rámci českého právního řádu nadále obstojí původně zamýšlené výhody SE oproti klasickým vnitrostátní formám společností. To platí zejména s ohledem na pozdější poměrně progresivní změny, které přinesl zejména zákon o přeměnách obchodních společností[3], zákon o obchodních korporacích[4] a nový občanský zákoník[5].

Možnost využití monistického systému

Jako značná výhoda SE byla v době přijetí zákona o evropské společnosti vnímána možnost zvolit si tzv. monistický systém řízení společnosti. Tento systém umožňuje koncentrovat správu společnosti v rukou jediného orgánu, kterým je správní rada. V době přijetí zákona o evropské společnosti totiž v případě klasické akciové společnosti mohl být využit pouze u nás tradiční tzv. dualistický systém, který vyžadoval zřízení vícečlenného představenstva a dozorčí rady.

Monistický systém tak v porovnání se systémem dualistickým přinášel určité zjednodušení vnitřních procedur společnosti, případně i ulehčoval společnostem problém s obsazováním všech míst v představenstvu a dozorčí radě. Při vhodném nastavení také monistický systém umožňoval vyhnout se

povinnosti mít obsazenu jednu třetinu členů dozorčí rady zástupci zaměstnanců.

Uvedené, jistě pro mnoho společností lákavé, výhody však dostaly značně jiný rozměr s přijetím zákona o obchodních korporacích. V důsledku nové úpravy se zaprvé ustoupilo od povinného zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě (byť se toto pravidlo v limitované podobě v letošním roce opět vrátilo[6]) a hlavně zákon umožnil i klasickým akciovým společnostem využít monistického systému řízení.

Řada akciových společností dnes proto (navzdory určité nedotaženosti právní úpravy) monistický systém se správní radou využívá. Díky vyšší flexibilitě zákona o obchodních korporacích je navíc možné, aby správní rada akciové společnosti měla i pouze jediného člena. Oproti tomu zákon o evropské společnosti nadále vyžaduje, aby správní rada SE měla minimálně tři členy.

Přemístění sídla SE v rámci EU

Druhou podstatnou výhodou SE dle původních předpokladů měla být ve své době unikátní možnost přemístění sídla společnosti do jakékoli jiné členské země podle jasně daného harmonizovaného postupu. V praxi se však využití tohoto postupu neosvědčilo. Částečným důvodem je zřejmě skutečnost, že postup přemístění sídla je poměrně administrativně náročný. Což navíc mnohdy umocnila malá zkušenost s SE u veřejných orgánů v jiných členských státech. Přemístění sídla SE se proto namísto flexibilního nástroje mohlo stát strastiplným a zdlouhavým procesem.

Zásadní důvod pro odklon od přemístování sídel SE však zřejmě spočívá v přijetí pozdějších progresivnějších právních úprav. Na první místě je v tomto směru zcela nepochybně harmonizovaná úprava přeshraničních fúzí kapitálových společností, které jsou dnes velmi oblíbené a prověřené v celé Evropské unii.[7] V případě přeshraniční fúze sice formálně dochází k zániku společnosti v původní zemi, ale v důsledku univerzálního právního nástupnictví společnosti v jiném členském státě je účinek fúze velmi podobný jako v případě přemístění sídla SE.

Druhou aktuálně se rozvíjející alternativou se stává obecné přeshraniční přemístění sídla kapitálových společností. Ačkoliv se zatím nepovedlo dokončit harmonizaci této nové formy přeměny společností na úrovni celé EU, Česká republika již proaktivně přijala příslušnou vnitrostátní právní úpravu.[8] Zkušenosti z poslední doby navíc ukazují, že i jiné členské státy se s ohledem na judikaturu soudního dvora EU[9] přiklánějí k možnosti realizovat přemístění sídla i bez výslovné národní právní úpravy[10].

S ohledem na uvedené alternativy je proto dnes možné a dostupné dosáhnout efektu přemístění sídla společnosti v rámci EU i pro klasické formy kapitálových společností. V případě přeshraniční fúze je nicméně nutné upozornit, že v souladu s požadavky směrnice a zákona o přeměnách musí být v rámci procesu fúze zohledněny pravidla pro právo vlivu zaměstnanců, která mají svým účelem velmi blízko k právu vlivu zaměstnanců upraveném pro samotnou SE.

Právo vlivu zaměstnanců

Zákon o evropské společnosti do českého právního řádu zavedl úpravu tzv. práva vlivu zaměstnanců na fungování společnosti. Zákon také stanovil poměrně podrobná pravidla postupu, jakým má být právo vlivu zaměstnanců projednáno se zástupci zaměstnanců již v průběhu zakládání SE.

Ačkoli bylo (přeshraniční) právo vlivu v SE prezentováno jako další výhoda SE, v českém prostředí nemá významnou tradici a lze říci, že se obecně netěší velké oblibě. Není tedy výjimkou, že ze strany akcionářů a vedení společnosti je právo vlivu vnímáno spíše jako nechtěná povinnost, která může

prodlužovat rozhodovací procesy společnosti a zvyšovat administrativní zátěž společnosti.

Uvedené praktické komplikace s realizací práva vlivu a odlišné místní zvyklosti jsou zřejmě také jedním z důvodů, proč v českém prostředí není zcela běžné, aby SE vykonávala přímo klasickou podnikatelskou činnost, ke které je potřeba větší množství zaměstnanců. Naopak značná část SE plní spíše funkci holdingové společnosti jen s minimem či zcela bez zaměstnanců.

Daňový režim

Co se týče daňového režimu SE, lokální právní úprava je poměrně jednoduchá. Český zákon o daních z příjmů[11] stanoví, že SE postupuje při stanovení základu daně, daňové ztráty, daňové povinnosti a v daňovém řízení obdobně jako akciová společnost. Kromě tohoto ustanovení zákon o daních z příjmů specificky pro SE pouze upravuje lhůtu podání daňového přiznání při přemístění sídla SE z území České republiky.

Situace při uplatňování EU směrnic upravujících zdanění mezi společnostmi členských států EU, které byly implementovány do zákona o daních z příjmů, je mírně komplikovanější. Zatímco v případě „dividendové“[12] a „přeměnové“[13] směrnice se již s právní formou SE počítá a SE v pozici příjemce či plátce příjmu, resp. společnosti podílející se na přeměně, může požívat výhod v těchto směrnicích upravených (např. osvobození dividend, daňově neutrální fúze, přesun daňové rezidence atd.), směrnice upravující zdanění úroků a licenčních poplatků[14] se prozatím na SE nevztahuje. V praxi není tato skutečnost problematická v situaci české SE vyplácející úroky či licenční poplatky mateřské společnosti v jiném členském státě EU, jako spíše v situaci opačné, kdy česká dceřiná společnost vyplácí úroky či licenční poplatky mateřské společnosti SE v jiném členském státě EU a tyto příjmy nelze osvobodit od srážkové daně. Evropská komise zahrнула SE do seznamu způsobilých právních forem v návrhu novely této směrnice, je tedy možné, že i zde dojde v blízké budoucnosti k plné harmonizaci s ostatními směrnicemi.

Závěr

Za dobu účinnosti zákona o evropské společnosti je zjevné, že si právní forma SE v českém prostředí získala své místo a představuje zcela standardní prostředek pro podnikání, který má do určité míry prestižnější zvuk oproti klasickým společnostem. S ohledem na výše uvedené alternativy k fungování SE však bude do budoucna jistě zajímavé, zda se akcionáři existujících SE ve větší míře nerozhodnou tuto právní formu opustit a nahradit ji některou ze standardních vnitrostátních společností, zejména společností akciovou.

Daniel Vitouš,
advokát, Ambruz & Dark Deloitte Legal

Monika Majerková,
Manager Tax & Legal, Deloitte

[Ambruz & Dark Deloitte Legal s.r.o., advokátní kancelář](#)

Karolinská 654/2
186 00 Praha 8

Tel.: +420 246 042 100

Fax: +420 246 042 030

e-mail: legalcz@deloittece.com

[1] Zákon č. [627/2004](#) Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů, účinný od 12. 11. 2004.

[2] K tomu např. JAN CREMERS, MICHAEL STOLLT AND SIGURT VITOLS. A decade of experience with the European Company. Brussels: ETUI, 2013, p. 27 an. ISBN 28-745-2283-X.

[3] Zákon č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

[4] Zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (ZOK)

[5] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[6] Novelou zákona o obchodních korporacích účinnou od 14. 1. 2017 se povinné zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě vrátilo pro akciové společnosti s více jak 500 zaměstnanci.

[7] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/35/EU ze dne 5. 4. 2011 o fúzích akciových společností (kodifikované znění).

[8] § 384a an. zákona o přeměnách obchodních společností a § 138 an. nového občanského zákoníku.

[9] K tomu rozhodnutí ve věci C-210/06 CARTESIO Oktatót és Szolgáltatatót bt.

[10] K tomu např. slovenské rozhodnutí Okresného soudu v Žilině č. 5Nsre/9/2015 ze dne 2. 2. 2015.

[11] Zákon č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

[12] Směrnice Rady 2011/96/EU, ve znění pozdějších předpisů

[13] Směrnice Rady 2009/133/ES, ve znění pozdějších předpisů

[14] Směrnice Rady 2003/49/EU, ve znění pozdějších předpisů

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké](#)

osobě

- Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu
- Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí
- Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026
- Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky (EU): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí
- Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu
- Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu
- Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?
- Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše